

“BİNA DURDUĞU YERDE ÇÖKEBİLİR”

İBB Genel Sekreter Yardımcısı Dr. Buğra Gökçe, İstanbul’da öncelikli olarak dönüşmesi gereken 318 bina olduğunu söyledi. Gökçe, bu binalar için “Durduğu yerde çökebilir!” ifadelerini kullandı.

Kahramanmaraş merkezli meydana gelen ve büyük yıkıma yol açan depremler sonrası gözler İstanbul’a çevrildi.

Uzmanlar yıllardır İstanbul merkezli bir Marmara Depremi beklendiği konusunda vatandaşları uyarıyor.

Kahramanmaraş depremlerinin yıkıcılığı sonrası İstanbul’da gerçekleşecek bir olası deprem nedeniyle kentteki yapılaşma ve riskli yapılar yeniden gündemde.

Peki, İstanbul’daki riskli yapılarda ve dönüşümünde son durum ne?

Şehir Plancısı ve İBB Genel Sekreter Yardımcısı Dr. Buğra Gökçe, Radyo Trafik canlı yayınına katılarak İstanbul Büyükşehir Belediyesinin (İBB) deprem bölgesindeki çalışmalarını, İBB’nin yapılardaki hızlı tarama yöntemini ve riskli yapıların dönüştürülmesinde yaşananlara yönelik açıklamalarda bulundu.

İBB’NİN DEPREM BÖLGESİNDEKİ ÇALIŞMALARI

İBB Genel Sekreter Yardımcısı Dr. Buğra Gökçe, İBB’nin, Ekrem İmamoğlu başkanlığında AFAD görevlendirmesi ile başta Hatay olmak üzere deprem bölgesinde arama-kurtarma çalışmaları, lojistik ve başka birçok konuda kapsamlı bir şekilde çalışmalarını sürdürdüğünü aktardı.

Türkiye Cumhuriyeti’nin tüm kurumlarının elinden geleni yaptığını belirten Gökçe, “Biz de halen çok yoğun bir biçimde Hatay başta olmak üzere bölgeyi ayağa kaldırmak için olağanüstü bir efor sarf ediyoruz. Daha fazlasını da yapmaya çalışacağız.” ifadelerini kullandı.

BEKLENEN İSTANBUL DEPREMİ VE HIZLI TARAMA YÖNTEMİ

İBB Genel Sekreter Yardımcısı, beklenen İstanbul depremine dikkatli çekerek bu depreme yoğun bir hazırlanma zorunluluğu olduğunu vurguladı ve hızlı tarama yöntemine ilişkin şu bilgileri paylaştı:

“Hızlı tarama yöntemi 2019 seçimlerinden sonra Ekrem Başkan göreve geldiğinde İstanbul Büyükşehir Belediyesinin İstanbul Teknik Üniversitesi’yle birlikte ve binaların depreme karşı mukavemetini ölçüp önlem geliştirebilmek anlamında uyguladığı yenilikçi bir yöntem.”

İBB Genel Sekreter Yardımcısı Gökçe, İBB’nin hızlı taramasının vatandaşların çekindiği 6306 sayılı kanunun riskli yapıları 30+60 gün içerisinde yıkma zorunluluğu gibi olmadığını, riskli yapı başvurusundan bir önceki adım olduğunu belirtti.

İBB’nin bu hizmeti 3,5 yıldır ücretsiz verdiğini de belirten Gökçe, yaptıklarının bir sonraki aşama için vatandaşa referans veren, kamuya da olası müdahale biçimlerini gösteren bir altlık olduğunu aktardı.

“VATANDAŞLARIMIZ KORKUYOR”

İBB Genel Sekreter Yardımcısı Dr. Buğra Gökçe, İBB’nin 2022 yılının sonuna kadar 107 bin binada hızlı tarama talebinde bulunduğunu belirterek şu bilgileri paylaştı:

“İstanbul Büyükşehir Belediyesi 2022 yılının sonuna kadar 107 bin binada hızlı tarama talebinde bulunmuş vatandaşlarımıza. Tek tek evlerine gitmişiz. Bunların 29 bin küsuru, 30 bine yakını, yani yüzde 30’undan daha azdı, bize evinin hızlı taranması için izin vermiş. Bu bahsettiğim 6306 sayılı kanun kapsamındaki riskli yapı tespiti olmamasına rağmen vatandaşlarımız endişe etmiş, evlerini böyle bir tespit yapılması konusunda imtina etmişler.”

Gökçe, binalarının riskli çıkması ve yeniden yapılmasına ilişkin vatandaşların “korkusuna” ilişkin açıklamayı ise şu sözler ile açıkladı:

“Yenisini yapmaya kalktığıında metrekaresi küçülebilir. Yenisini yapmak anlamında cebinden para çıkması gerekebilir. Her ikisi de vatandaşımızın depremin sıcaklığı geçtikten sonra çok da istediği şeyler olmuyor ne yazık ki mal canın yongası diye.”

“BİNA İNCELEME SAYFASI KİTLENDİ”

Kahramanmaraş merkezli depremler sonrası İBB'nin bina inceleme sayfasının kitlendiğini aktaran Gökçe; “Bina incelemesine ilişkin sayfamız 2-3 gün kitlendi. Dakikada on bin tık aldığı dönemler oldu. Ve bir günde 17 bin küsur başvuru aldık ‘Evimi inceleyin.’ diye. Toplam 3,5 yılda 27- 29 bin başvuruya yanıt verebilirken evimi incele başvurusunu 17 bin küsur olarak bir günde alabildik. Ve şu anda vatandaşlarımız İstanbul Büyükşehir Belediyesinin evinin depreme mukavemetini bu anlamda incelemesi yönünde çok yoğun bir başvuruda bulunuyorlar.” bilgilerini paylaştı.

“ON KATIN ÜSTÜNDEKİ YAPILARA HIZLI TARAMA YAPILAMIYOR”

İBB Genel Sekreter Yardımcısı, mevzuatın bazı açmazları olduğunu aktararak 10 katın üstündeki yapılara hızlı tarama yapılamadığını söyledi. 10 katın üstündeki yapıları Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca akredite edilmiş kuruluşların incelediğini ifade eden Buğra Gökçe, sözlerini şöyle sürdürdü:

“Teknik olarak 10 katın üstündeki yapılarda yapılamıyor hızlı tarama. 10 katın üstündeki yapılarda Çevre Şehircilik Bakanlığına akredite, bunu inceleyen kuruluşlar var. Onlar tarafından profesyonel daha donatımlı malzemelerle yapılması gerekli. Ancak biz 10 kata kadar binalarda önceliği de 2000 öncesinde yapılmış yapılara vermek suretiyle... Çünkü onların eski yönetmeliğe göre yapılmış olmaları nedeniyle risk faktörünün daha yüksek olduğunu düşünüyoruz. Böyle bir hazırlık başlangıcı yapıyoruz. Ancak mevzuatımız bu tip başvuruların ev sahibi, mal sahibi tarafından yapılması yönünde bir kısıt koymuş. Şimdi bu depremden sonra bu kısıtı aşabilmek anlamında bazı çalışmalar da yapıyoruz. Bize gelen başvuruların çok büyük bir bölümü deprem sonrası İstanbul dışından da oldu. Yarısına yakını. Yani İstanbul dışındaki vatandaşlarımız da bizim evimizi İstanbul Büyükşehir Belediyesi depreme mukavemetini kontrol etsin diye. Bu hem buraya duyulan güvenin göstergesi hem de vatandaşın çaresizliğinin belgesi.”

“2000 ÖNCESİ YAPILARIN RİSK FAKTÖRÜ YÜKSEK”

Kahramanmaraş merkezli depremler sonrası birçok şeyi yeniden gözden geçirmenin gerektiğini vurgulayan Buğra Gökçe, “Şapkayı önümüze koymamız gerekiyor.” diyerek şunları kaydetti:

“Deprem bize şunu gösterdi. Bizim planlama süreçlerinden, yer seçimlerinden, ruhsat verme süreçlerinde, ruhsattan oturma izniyle iskana geçebileceğimiz sürece ve bu aşamada yaptığımız yapı denetim işlerine ve iskandan sonra da binalardaki deformasyonların denetimine kadarki süreçlerin tümünde bir şeyleri gözden geçirmemiz gerekiyor. Şapkayı öne koymamız gerekiyor. Bir şeyleri hatalı yapıyoruz. Yani işte Kahramanmaraş'ta, Elbistan'da, Pazarcık'ta 10-12 katlı binaların, yeni binaların, birkaç yıllık binaların çöktüğü basına yansıdı. Yani biz ne dedik? 2000 yılı yapıları öncelikle inceliyoruz. Çünkü bunların eski yönetmeliğe göre yapıldığı için risk faktörünün yüksek olduğunu düşünüyoruz. Birkaç yıllık binaların, yeni yönetmeliğe göre yapılmış olması ve dolayısıyla da bu yönetmeliğin şartlarına göre böylesi bir depremde hamburger biçiminde yıkılmış olmaması gerekir. Zarar da görebilir ama hamburger biçimindeki bir yıkılma bir statik yetersizliği ya da deformasyonu işaret ediyor. Dolayısıyla belli ki bu binalar yapılırken de ihmal ettiğimiz yani yapı ruhsatı verirken, denetlerken, yapı denetim süreçlerinde daha sonra oturmaya başladıktan sonra bazı kusurlar yaşıyoruz. Bir şeyleri tekrar değerlendirme ihtiyacımız olduğunu düşünüyorum.”

“KAPSAMLI BİR KENTLEŞME REFORMUNA İHTİYACIMIZ VAR”

Yapı denetiminde eksiklikler olduğunu ve yapı inşa aşamalarında yaşanan aksaklıklara dair de bilgiler aktaran İBB Genel Sekreter Yardımcısı, şöyle konuştu:

“Siz Şimdi bir araç aldığınızda aracın size bir ruhsatını veriyorlar fakat bu ruhsatla ilanihaye yollarda gidemez. Periyodik aralıklarla sizi bakım muayene istasyonlarına ağırırılar. Aracın bu muayenesi yok ise polis de çevirir. Trafikten alıkoyabilir. Periyodik aralıklarla hem de yetkilendirilmiş yerlere gidiyorsunuz. Her yerde de muayene yapamıyorsunuz. Değil mi? Evi aldınız. Evinizin iskanı var ise hele. Bu evde herhangi bir kurum ya da kuruluşun Őikayet olup özellikle belediyeye bu konuda incelemesi anlamında görev verilmezse denetleyen bir zorunluluğu yok. Yani alt katına kiraya verdiğiniz iŐletme kolon kiriŐ kesmiŐ olabilir. Yahut bunu deforme etmiş olabilir. KomŐulardan bir tanesi balkonla mutfağı birleŐtireceğim diye perde duvara, taŐıyıcı sisteme zarar vermiş olabilir. Yahut depo hacimleri falan ya da sığınaklar başka amaçla kullanılır. Bu yapılırken yine statik sistemi deforme eden zararlar verilmiŐ olabilir. Bunları periyodik aralıklarla muayene eden bir mekanizmamız yok. Dolayısıyla bizim iskanlı binalarımız açısından bile (iskanlı bina oturma izni olan bina demek. Güvenli olduğu, tespit edilmiş olduğu söylenebilir bu anlamıyla.) denetim eksikliğimiz var. Evet, inŐaat ruhsatı olan binalarımız için de öyle bir süreçler yaşıyoruz ki iskan almak artık ihtiyaç olmaktan çıkıyor. Neden? Devlet periyodik aralıklarla, imar affı çıkartıyor. Siz zaten neden iskan alamıyorsunuz? Taahhüt ettiğiniz projeyi, belediyeye verdiğiniz projeyi, inŐaat ruhsatı aldığınız projeyi uygun yapmadığınız için iskan alamıyorsunuz. Neden projesine uygun yapmadınız? Fazla metrekareler yaptınız. Yahut tarif edilmesi gereken, yapılması gereken proje detaylarının bir bölümünü uygulamadık. Onun için iskan baŐvurusuna gittiğinizde belediye size iskan vermiyor ama bu da sizin için çok ters olmuyor bu ülkede. İmar affını bekliyorsunuz. Nasıl olsa o yaptığınız fazla metrekareleri ki o fazla metrekareler belki de binanın statiğini bozan normalde kendi içindeki statü bütünlüğünde zarar görmeyecek bir Őeye ilave yük getiren ve böyle bir olası depremde de belki de zarar görmesine yol açan bir Őey ama parasına mukabili devlet sizi affetti. Şimdi böyle bir mekanizma imar aflarıyla, böyle bir mekanizma, denetim eksiklikleriyle ya da yapı denetim kuruluşları onların iŐleyiŐinde de işte karnelerin kiralandığını biliyoruz. Müteahhitlerin, yapı denetim kuruluşlarının ücretini verdiğini biliyoruz. Normalde yasak, yapı denetim kuruluşlarının aynı zamanda inŐaat faaliyeti yürütmesi... Ama başka ortaklıklarla, başka isimlerle, yapı denetim firmalarının aynı zamanda inŐaat firması iŐi de yaptığını biliyoruz. Bu ne demek? Kendi yaptığı inŐaatı kendisinin denetlemesi demek. Başka isimlerle. Dolayısıyla bunların hepsi bu konuŐtuęumuz büyük deformasyonun parçaları ya da inŐaat ruhsatlarının nasıl verildiğini biliyoruz. Ya da iskandan sonra iskana esas projelerin hazırlandığını ama yapıldıktan sonra başka türlü uygulamaların yapıldığını, bunların görülmediğini biliyoruz. Bütün bunlar bizim sistemimizde bir Őeylerin baŐtan aŐağı eksik yapıldığının, hatalı yapıldığının belgesi. Bizim kapsamlı bir afet ve kentleşme reformuna ihtiyacımız var.”

TÜRKİYE’DE HIZLI TARAMAYI BELEDİYE OLARAK SADECE İBB YAPIYOR

Türkiye’de belediye olarak sadece İBB’nin hızlı tarama yaptığını vurgulayan Gökçe, bu iÇin bilinçli ve evre ve Şehircilik Bakanlığınca yetkilendirilmiş kurumlarca yapılması gerektiğini aktardı. YanlıŐ yapıldığı takdirde faydadan çok zarar getireceğini belirten İBB Genel Sekreter Yardımcısı, “Bizim yaptığımız ile bakanlığın akredite ettiği firmaların yaptığı arasında biraz evvel ifade etmeye çalıŐtım, fark var. Biz bir önceki adımı yapıyoruz. Çünkü onların yaptığının geri dönüŐü yok. O karotu alıp, yapınızın riskli olduğuna ilişkin bir notasyon düŐtüęünde bu bakanlık tarafından belediyeye ilgili tapu dairesinin beyanlar hanesine Őerh düŐülecek Őeklinde iletiliyor. Dolayısıyla artık yapınızı belediye size boŐalttırmak ve belirlenen sreler sonunda da sizin bu binayı yıkmanızı test etmek, denetlemek durumunda kalıyor. Bizimki bu değil.” bilgilerini aktardı.

“BİNA DURDUğU YERDE ÇÖKEBİLİR”

En riskli binaların D ve H grubunda olanlar olduğunu aktaran İBB Genel Sekreter Yardımcısı Buğra Gökçe, İstanbul’da E sınıfında bile 318 bina olduğunu belirterek, “Bu ne demek? Bina durduğu yerde kebilir.” ifadelerini kullandı.

Riskli yapı tespiti ve dönüŐümlerde mevzuatın bazı kısıtlamaları olduğunu belirten Gökçe, Şu bilgileri paylaştı:

“Bizim tespitlerimizde ilk aşamada 318 tane bina var. D ve E gruplarını sayarsanız bin 525 tane bina var. Burada önümüze mevzuatın bazı kısıtları çıkıyor. Neden? Şimdi bizim 6306 sayılı yasa ile bunları riskli yapı ilan etme şansımız var belediye olarak. Bunu zorlarız ama oturanların yüzde 60'ı kiracı. Ve devlet kira yardımını kiracıya vermeyeceksin, ev sahibine vereceksin diyor. Ve onu da biz bunun üç katı olsun diye bir meclis kararına konu etmeden önce bin 150 lira diyordu. Şimdi bin 500 liraya çıkarttılar İstanbul özelinde. Diğer kentlerde bin 150 lira. İstanbul'da bin 500 liraya kiralık ev bulmak mümkün müdür? Değil. Biz bunu üç katı kadar uygulayacağız İstanbul'da. Bu konuda kararlıyız. Ve bu 318 binadan başlayarak sonra bin 525 binaya çoğaltacak biçimde 4 bin 500 lira kira yardımı vererek içindekileri boşaltacak.”